

13. ΡΟΜΑΝΤΙΣΜΟΣ

ΠΡΟΣΟΧΗ !

Ο όρος «ρομαντισμός» και τα παράγωγά του πρωτοεμφανίζεται σε διηγήματα με ιππότες και σε αφηγήσεις με περιπέτειες γύρω από τις αντιξοότητες της ζωής, σε διηγήσεις που βασίζονται στην ανεκπλήρωτη αγάπη και το πάθος, ήδη από τον 17ο αιώνα.

Όμως το καλλιτεχνικό ρεύμα του Ρομαντισμού μορφοποιείται τις τελευταίες δεκαετίες του 18ου αιώνα και αφορά κυρίως το πρώτο μισό του 19ου αιώνα.

Νοήματα / Έννοιες που εκφράζονται με τον όρο «ρομαντισμός»

Συναισθηματική έξαρση.

Το μεγαλειώδες που αντικατοπτρίζεται στο άπειρο.

Η απεγνωσμένη επιθυμία για κατάκτηση των υψηλότερων ιδανικών.

Η μελαγχολία.

Το πάθος.

Τάσεις της εποχής

Επιθυμία απομάκρυνσης από τις αυστηρές προδιαγραφές της κλασικής παράδοσης.

Αναζήτηση του τοπικού χρώματος.

Έξαρση του εθνικισμού.

Νεοκλασικισμός / Ρομαντισμός - (αντιθέσεις)

Υπερτονισμός της λογικής / Αυθόρμητο και παρορμητικότητα του καλλιτέχνη.

Τυποποίηση της καλλιτεχνικής έκφρασης / Διεκδίκηση της ελευθερίας της έκφρασης και επικράτηση της ιδέας του ατομικισμού.

Παρά τους διαφορετικούς τρόπους έκφρασης Γερμανών, Γάλλων και Άγγλων ρομαντικών κοινό ήταν το χαρακτηριστικό της **απαίτησης για ελευθερία της δημιουργικής φαντασίας** και του **ατομικού συναισθήματος** που έδωσε νέες εκφραστικές δυνατότητες σε όλους τους τομείς της τέχνης.

Έτσι με το Ρομαντισμό:

- Ανανεώνεται η σημασία της θρησκευτικής πίστης στην καλλιτεχνική παραγωγή.
- Εκδηλώνεται η αντίθεση και η αποδέσμευση από τα κλασικά πρότυπα.
- Ενισχύεται η αναζήτηση του εξωτικού στοιχείου.
- Ενισχύεται η επαφή με τη φύση ως αντίδραση στην αυξανόμενη αστικοποίηση.
- Η τέχνη γίνεται μέσο έκφρασης των ατομικών ανησυχιών του καλλιτέχνη, της φαντασίας του, των παρορμήσεών του, των ονείρων του.
- Το **γραφικό**, το **αναπάντεχο**, το **εξωτικό** (pittoresque) και το **ύψιστο, άπειρο, έντονο και φοβερό** μαζί (sublime), αποτελούν τις πιο χαρακτηριστικές εκφάνσεις του Ρομαντισμού.

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

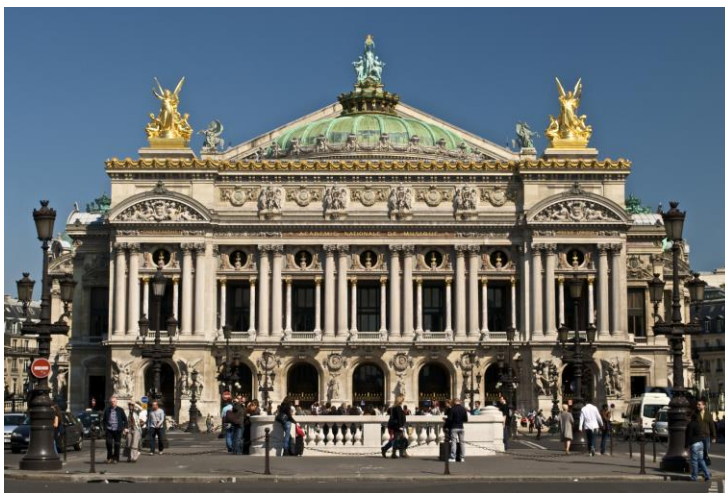
Απέναντι στον ορθολογισμό των αρχών του 19^{ου} αι. αντιτίθεται μια **ποικιλία από αρχιτεκτονικά** στιλ που μπορούν και συνυπάρχουν στο μυαλό του ίδιου καλλιτέχνη.

Το απόλυτα ωραίο (στόχος του Νεοκλασικισμού) δεν υφίσταται πια και οι επιλογές εξαρτώνται από την **προτίμηση του αρχιτέκτονα σε κάποιο αρχιτεκτονικό στιλ** ή την επιθυμία να τονιστεί κάποιο εθνικό συναίσθημα. Εμπεριέχει στοιχεία όχι μόνο από την κλασική αρχιτεκτονική αλλά και την αρχιτεκτονική του Μεσαίωνα.

Αυτή η ελεύθερη μεταφορά στοιχείων από τις προηγούμενες αρχιτεκτονικές εκφράσεις και η χρήση τους με σκοπό το νεωτερισμό οδηγούν στα μέσα του 19^{ου} αιώνα στο αρχιτεκτονικό στιλ που ονομάζεται **εκλεκτικισμός**.

Εικ.1 «ΕΘΝΙΚΟ ΤΣΙΡΚΟ», 1851,
ΖΑΚ-ΙΝΙΑΣ ΙΤΟΡΦ

Εικ.2 «ΟΠΕΡΑ ΤΟΥ ΠΑΡΙΣΙΟΥ»,
1861-75, Σ. ΓΚΑΡΝΙΕ

Εικ.3 «ΒΡΕΤΑΝΙΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ», 1836-60, ΤΑ.
ΜΠΕΡΙ-Α. ΠΟΥΤΖΙΝ

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Εκφραστική ελευθερία.

Έκφραση των ψυχικών καταστάσεων → έξαρση των συναισθημάτων του θεατή.

Το φανταστικό = πηγή έμπνευσης του δημιουργού.

Στόχος → συναισθηματική ανταπόκριση από κάποια συγκίνηση του θεατή.

Φως και σκιά επαναπροσδιορίζονται σε σχέση με το χρώμα.

Οι σκιερές επιφάνειες αυξάνονται.

Το χρώμα κατακλύζει τον πίνακα για να αποδώσει την ένταση των συγκινήσεων.

Η γραμμή (που χαρακτήριζε το Νεοκλασικισμό) αποδυναμώνεται. Τα καθορισμένα περιγράμματα δεν είναι δυνατό να υπάρχουν πια εκεί που κυριαρχεί η ένταση και οι καταστάσεις περιπλέκονται από τη συναισθηματική φόρτιση.

Μερικά θέματα

Η ιστορία, οι μύθοι και οι λαϊκοί θρύλοι, οι διάφορες στιγμές της ημέρας (ανατολή, ηλιοβασίλεμα), ο καθημερινός μόχθος των ανθρώπων.

**Εικ.4 «Η ΣΧΕΔΙΑ ΤΗΣ ΜΕΔΟΥΣΑΣ»,
1818, Τ. ΖΕΡΙΚΟ**

Εικ.5 «**Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΟΔΗΓΕΙ ΤΟ ΛΑΟ**», 1830, Ε. ΝΤΕΛΑΚΡΟΥΑ

Εικ.6 «**Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΧΙΟΥ**», 1824, Ε. ΝΤΕΛΑΚΡΟΥΑ

Εικ.7 «Η ΠΑΡΑΛΙΑ ΤΟΥ ΚΑΛΕ, Η
ΑΜΠΩΤΗ ΚΑΙ ΟΙ ΨΑΡΑΔΕΣ ΠΟΥ
ΜΑΖΕΥΟΥΝ ΠΕΤΑΛΙΔΕΣ», Γ.
ΤΕΡΝΕΡ

ΓΛΥΠΤΙΚΗ

Απομάκρυνση από την επίδραση του Κανόβα.

Αναζήτηση νέων τρόπων έκφρασης του απείρου.

Επιλογή θεμάτων στα οποία μπορούν να τονιστούν η ζωντάνια, η κίνηση αλλά και η υφή του υλικού.

Προσπάθεια απόδοσης των φυσικών στοιχείων, των εσωτερικών εκφράσεων και καταστάσεων της ψυχής.

Επιλογή θεμάτων από σύγχρονα γεγονότα.

Αντίθεση στον ιδεαλισμό του γυμνού του Νεοκλασικισμού, οι ανθρώπινες μορφές ντύνονται με ρούχα της εποχής τους.

Η φύση και η αλήθεια είναι η κεντρική ιδέα της ρομαντικής γλυπτικής.

Εικ.8 «Ο ΧΟΡΟΣ», 1868, Ζ. ΚΑΡΠΟΥ

Η ΤΕΧΝΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στην Αθήνα της εποχής, των διαρκώς αυξανόμενων αναγκών, τα αυστηρά νεοκλασικά στοιχεία θα εμπλουτιστούν με αναφορές στην **αναγεννησιακή**, στη **γοτθική** και τη **βυζαντινή** αρχιτεκτονική.

Θα εμφανιστεί και εδώ μια αμφιταλάντευση ανάμεσα στο κλασικό και το «ρομαντικό».

Η ελληνική ζωγραφική της περιόδου δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως καθαρά ρομαντική. Μετά το 1860 ατονούν τα έργα με ιστορικά θέματα, εξακολουθούν να κυριαρχούν οι προσωπογραφίες και πληθαίνουν οι θαλασσογραφίες, οι τοπιογραφίες και οι ηθογραφίες.

Εικ.9 «**ΜΕΓΑΡΟ ΙΛΙΣΙΑ**», 1840-48,
ΣΤ. ΚΛΕΑΝΘΗΣ

Εικ.10 «**ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΕΙΟ**», 1847,
ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΧΑΝΣΕΝ-ΛΥΣ.
ΚΑΥΤΑΤΖΟΓΛΟΥ

Εικ.11 «ΕΠΑΥΛΗ ΚΑΛΑΜΑΡΑ»,
1893-1900, ΕΡΝ. ΤΣΙΛΕΡ

Εικ.12 «Η ΕΞΟΔΟΣ ΤΟΥ ΑΡΕΩΣ»,
1868, Κ. ΒΟΛΑΝΑΚΗΣ

Εικ.13 «**ΤΟ ΦΙΛΗΜΑ**», 1878,
ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΛΥΤΡΑΣ

Εικ.14 «Η ΑΠΟΣΤΗΘΙΣΗ», 1883, Ν.
ΓΥΖΗΣ

Εικ.15 «Η ΠΑΙΔΙΚΗ ΣΥΝΑΥΛΙΑ»,
1900, Γ. ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ

Εικ.16 «**Η ΚΟΙΜΩΜΕΝΗ**», 1878,
ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ ΧΑΛΕΠΑΣ

Εικ.17 «**ΞΥΛΟΘΡΑΥΣΤΗΣ**», 1875, Δ.
ΦΙΛΙΠΠΟΤΗΣ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΓΩΝ

ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Για την ανάλυση των έργων καθώς και για τις άλλες εικόνες να ανατρέξετε στο βιβλίο.

Προσοχή το παρόν κείμενο γράφτηκε προς βοήθειά σας και σε καμιά περίπτωση δεν αντικαθιστά το βιβλίο σας.

ΦΡΑΝΤΖΙΣΚΟ ΓΚΟΓΙΑ

Εικ.18 «ΟΙ ΤΟΥΦΕΚΙΣΜΟΙ ΤΗΣ 3ης
ΜΑΪΟΥ», 1814, ΦΡ.ΓΚΟΓΙΑ

Εικ.19 «Η ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ
ΜΑΓΙΣΣΩΝ», 1819-20, ΦΡ.ΓΚΟΓΙΑ

ΚΑΣΠΑΡ ΝΤΑΒΙΝΤ ΦΡΗΝΤΡΙΧ

**Εικ.20 «ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ ΚΑΘΩΣ
ΓΕΝΝΙΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ»,
1822, Κ. ΝΤ. ΦΡΗΝΤΡΙΧ**

**Εικ.21 «Ο ΜΟΝΑΧΙΚΟΣ
ΠΕΡΙΠΑΤΗΤΗΣ ΣΤΑ ΣΥΝΝΕΦΑ»,
1817-18, Κ. ΝΤ. ΦΡΗΝΤΡΙΧ**

ΦΡΑΝΣΟΥΑ ΡΥΝΤ

Εικ.22 «Η ΜΑΣΣΑΛΙΩΤΙΔΑ», 1832-36, ΦΡ. ΡΥΝΤ